

Característiques de l'alumnat de català L2 fora del domini lingüístic

Anna Tudela-Isanta, Josep Vidal Arráez, Gemma Repiso-Puigdelliura, Ruben Manuel-Oronich

► To cite this version:

Anna Tudela-Isanta, Josep Vidal Arráez, Gemma Repiso-Puigdelliura, Ruben Manuel-Oronich. Característiques de l'alumnat de català L2 fora del domini lingüístic. Treballs de Sociolingüística Catalana, 2020, Trajectòries sociolingüístiques: nous i vells parlants, 30, pp.39-55. 10.2436/20.2504.01.159 . hal-03483869

HAL Id: hal-03483869

<https://hal.science/hal-03483869>

Submitted on 16 Dec 2021

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

Característiques de l'alumnat de català L2 fora del domini lingüístic

Characteristics of L2 Catalan students outside the Catalan-speaking regions

Anna TUDELA-ISANTA,* Josep VIDAL ARRÁEZ,** Gemma REPISO-PUIGDELLIURA***

i Ruben MANUEL-ORONICH****

* Universitat Oberta de Catalunya

** Universitat de Tolosa - Joan Jaurés

*** Universitat de Califòrnia, Los Angeles

**** Universitat de Manchester

Data de recepció: 28 de febrer de 2019

Data d'acceptació: 30 d'abril de 2019

RESUM

Tot i l'alt nombre d'estudiants matriculats en cursos de llengua catalana fora del domini lingüístic (6.690, segons dades de l'Institut Ramon Llull), encara disposem de molt pocs estudis que defineixin el perfil d'aquests nous parlants de català. En aquest sentit, el present article exposa les característiques comunes dels estudiants de català com a segona llengua (L2) matriculats a universitats estrangeres. El perfil dels alumnes de català s'ha creat a partir de les respostes recollides en una enquesta, feta durant el curs 2018-2019, que inclou cent noranta-quatre informants de quatre universitats d'àmbit intercontinental (Universitat d'Estudis Estrangers de Pequín, Universitat de Califòrnia, Universitat de Manchester i Universitat de Tolosa - Joan Jaurés). L'estudi analitza les característiques dels alumnes de català en universitats estrangeres a partir de variables sociodemogràfiques, lingüístiques, acadèmiques i de contacte amb els territoris de llengua catalana i els seus parlants. Els resultats mostren que hi ha trets comuns entre els estudiants de català, com ara l'edat, el gènere, el tipus d'estudis i el coneixement de segones llengües, entre d'altres.

PARAULES CLAU: nous parlants, català com a llengua estrangera, multilingüisme, universitats, català fora del domini lingüístic, ensenyament d'adults.

ABSTRACT

In spite of the substantial enrolment of students in Catalan language courses outside the Catalan-speaking regions (6,690 students according to data from the Institut Ramon Llull), second-language (L2) Catalan learners still form an under-researched population and few studies have examined the profile of these learners. This study investigates the common characteristics of L2 Catalan learners enrolled in foreign universities based on a survey of four institutions (Beijing Foreign Studies University, University of California, University of Man-

CORRESPONDÈNCIA: Josep Vidal Arráez. Université de Toulouse - Jean Jaurès. Département d'Études Hispaniques et Hispano-américaines. 5, allée Antonio Machado. 31058 Toulouse Cedex 9. A/e: josep.vidal-arraez@univ-tlse2.fr. A/I: <https://www.lerass.com/>. Tel.: +33 561 503 743 i +33 561 503 515.

chester and Université de Toulouse 2 - Jean Jaurès) in the academic year 2018-2019, which obtained 194 responses. The research analyses the Catalan learners' profile by means of variables related to sociodemographics, linguistics, education and contact with Catalan-speaking regions. Findings show that there are commonalities among the L2 Catalan students, particularly in terms of age, sex, type of studies and knowledge of L2s.

KEYWORDS: new speakers, Catalan as a foreign language, multilingualism, universities, Catalan outside Catalan-speaking regions, adult education.

1. INTRODUCCIÓ

Els nous parlants de català han estat descrits en l'àmbit de la sociolingüística com a parlants que no han après el català durant les primeres etapes de socialització però que, possiblement, l'han adoptat com a llengua habitual en etapes posteriors del desenvolupament (Pujolar i González, 2013; Puigdevall, 2014; O'Rourke i Pujolar, 2015; O'Rourke, Pujolar i Ramallo, ed., 2015; Pujolar i Puigdevall, 2015). Tanmateix, les definicions s'han centrat principalment en els nous parlants dins del domini lingüístic i, fins ara, no han tingut en compte els nous parlants que aprenen català com a segona llengua en un context de no immersió. Aquests parlants són majoritàriament estudiants universitaris fora del domini que entren en contacte amb la llengua a partir de classes en un país en què no es parla català com a llengua majoritària.

El nombre d'estudiants en universitats fora del domini arriba als 6.690 inscrits, però aquests són encara una població poc estudiada. Aquest fet és, probablement, conseqüència de les diverses realitats als centres educatius on s'ofereix català; com, per exemple, el nombre d'estudiants per universitat, l'oferta formativa o la proximitat de les universitats als territoris de parla catalana. Tot i així, pensem que els estudiants fora del domini lingüístic tenen necessitats pedagògiques semblants que s'originen majoritàriament en la manca d'estímul lingüístics, atès que moltes vegades només estan exposats al català durant les hores lectives. Per tant, seria important conèixer quines són les característiques comunes d'aquest col·lectiu, per tal de poder millorar les estratègies pedagògiques i poder crear materials didàctics que s'adeqüin al perfil dels nous parlants a l'estranger. En aquest sentit, l'objectiu del present estudi és determinar quines característiques unifiquen els estudiants de català fora del domini lingüístic a partir de variables sociodemogràfiques, lingüístiques, acadèmiques i de contacte amb els territoris de llengua catalana i els seus parlants.

A fi d'assolir un perfil comú dels estudiants, hem recollit una mostra representativa de diverses universitats que presenten característiques diferents. D'aquesta manera, la mostra s'ha obtingut de dues universitats europees (Universitat de Manchester i Universitat de Tolosa - Joan Jaurés), d'una universitat estatunidenca (Universitat de Califòrnia) i d'una universitat asiàtica (Universitat d'Estudis Estrangers de Pequín).

1.1. *El català com a llengua estrangera al món*

Els estudis de català a l'estranger tenen una llarga tradició que data, com a mínim, de la primera meitat del segle xx. Segons Bover (1993), a partir del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, el 1906, podem parlar per primera vegada d'una verdadera «catalanística» gràcies a l'interès pel català de grans especialistes europeus en llengües romàniques. Prova d'això són obres com ara *Das Katalanische*, del 1925; la creació de l'Anglo-Catalan Society, el 1954; la constitució de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, el 1973, o la creació, el 1988, per part de la Generalitat de Catalunya, de la Comissió de Promoció de l'Ensenyament del Català a les Universitats de fora de l'Àmbit Territorial de Catalunya.

Segons dades de l'Institut Ramon Llull (2017: 60), durant el curs 2017-2018, el català es va ensenyar a 143 universitats d'arreu del món, i el nombre d'estudiants matriculats a assignatures de llengua i cultura catalanes en aquests centres va ser de 6.690. La majoria dels alumnes es troben a França (1.440), a Alemanya (764) i a Itàlia (687). Pel que fa al tipus d'assignatures, les de llengua són les que van registrar els percentatges més alts d'inscrits (64 %), sobretot en els nivells A1, A2 i B1 (94 %), mentre que a les assignatures de literatura, cultura, lingüística i traducció s'hi va inscriure el 34,7 % dels estudiants.

1.2. *Estudis previs*

Disposem de diversos estudis que se centren en els alumnes de català com a segona llengua a dins del domini lingüístic, i en un menor nombre, a fora del domini lingüístic. Els que aporten informació sobre el perfil dels aprenents de català dins de l'àmbit lingüístic, s'han dut a terme amb estudiants del Consorci per a la Normalització Lingüística, que és el centre que s'encarrega del 86 % de l'ensenyament de català per a adults a Catalunya (Departament d'Ensenyament, 2019). Els treballs coincideixen a assenyalar que els estudiants de català com a llengua estrangera tenen un perfil força divers (Puigdomènech i Solé, 2002; Peña, 2008; Solé i Fabà, 2010; Fabà i Serena, 2015; Ubach, 2015; Estors, 2015). En general, els inscrits als cursos de català com a llengua estrangera a Catalunya tenen entre 15 i 65 anys; provenen de països d'origen diferent (d'Àsia, l'Amèrica Central o del Sud, entre d'altres), i tenen diverses llengües inicials, tot i que predominen els alumnes amb el castellà com a L1 en alguns dels centres. Les úniques dades d'aquest tipus sobre les Illes Balears indiquen que els estudiants de català són majoritàriament dones joves (d'entre 17 i 25 anys), d'origen europeu, amb una llengua inicial romànica, estudis superiors i que s'inscriuen als cursos per motius personals (Torres, 2003).

Els estudis sobre el perfil de l'alumnat de català a fora del domini lingüístic, tot i el temps que fa que s'hi ensenya català, són escassos (Manuel, 2014; Ferran, 2016). En el cas de Manuel (2014), l'estudi persegueix dos objectius. En primer lloc, elaborar el perfil de l'estudiant universitari de català a l'estranger, i, en segon lloc, determinar els factors motivacionals d'aquests estudiants a l'hora d'aprendre aquesta llengua. A tra-

vés d'una enquesta es recullen dades sobre aspectes personals, d'aprenentatge del català, de competències lingüístiques i de contacte amb els territoris de parla catalana, i dels motius per aprendre català.

A partir de vuitanta-tres respostes d'estudiants de català de diferents centres estrangers (d'Itàlia, Alemanya, els Estats Units, Rússia, Hongria, Finlàndia, França, el Regne Unit, l'Índia i Suècia), Manuel (2014) aporta una primera descripció del perfil general dels estudiants universitaris de català fora del domini lingüístic. En les seves conclusions, l'autor exposa que l'estudiant de català com a L2 més corrent és una dona d'entre 18 i 22 anys que cursa un grau d'estudis relacionats amb les llengües, la traducció o la lingüística. A més a més, aquestes estudiants tendeixen a dominar tant l'anglès com l'espanyol, i afirmen que el motiu principal per estudiar català es deu a una estada prèvia a zones catalanoparlants, majoritàriament a Catalunya, o per l'interès en la llengua i la cultura catalanes.

Pel que fa a l'estudi de Ferran (2016), l'autora descriu l'estat de l'ensenyament i aprenentatge del català a Tolosa de Llenguadoc des d'una perspectiva institucional (qui realitza aquest ensenyament, qui hi dona suport, per què i com) i dels participants en l'estudi (com són i què els motiva a aprendre català). Ferran (2016) analitza una mostra de noranta estudiants mitjançant un qüestionari confeccionat a partir del treball de Manuel (2014: 38-49) i de l'última *Enquesta d'usos lingüístics de la població*, del 2013 (Generalitat de Catalunya, 2015: 231-261). L'autora conclou que el prototip demolingüístic d'estudiant de català de Tolosa és una dona d'origen francès, francòfona i amb un cert domini de l'espanyol. De la mateixa manera, Ferran observa que, majoritàriament, la mostra es concentra en els nivells més baixos de llengua i que els motius que els duen a aprendre el català són el turisme, l'interès per la cultura catalana i les llengües en general.

Els estudis mostren, per tant, que el perfil dels estudiants de català dins i fora del domini lingüístic presenta diferències. Mentre que a Catalunya l'alumnat és molt heterogeni, tot sembla indicar que a les universitats estrangeres els estudiants de català tenen més característiques similars.

1.3. *Preguntes d'investigació*

Aquest estudi té com a objectiu detectar les característiques comunes dels estudiants de català a partir d'una mostra més àmplia respecte als estudis anteriors (Manuel, 2014; Ferran, 2016). D'aquesta manera, es podrà confegir una tipologia de nous parlants de català, que, fins ara, no han rebut l'atenció del món acadèmic. Més específicament, aquest estudi es planteja les següents preguntes d'investigació:

1. Quines característiques sociodemogràfiques tenen els alumnes de català a l'estranger, pel que fa al gènere i l'edat?

2. Respecte a les característiques acadèmiques, quin nivell i tipologia d'estudis segueixen els estudiants? Quins nivells de català cursen i quin motiu els duu a estudiar català?

3. Quin és el perfil lingüístic dels estudiants en relació amb la llengua inicial (L1) i les segones llengües (L2)?

4. Quin grau de contacte tenen o han tingut amb els territoris de parla catalana i els seus parlants?

2. MÈTODES

Per poder determinar les característiques comunes dels estudiants de català fora del domini lingüístic, es van recollir dades d'universitats dels tres continents en què s'ofereixen estudis de català. Pel que fa a Europa, es van seleccionar institucions d'entre els països on hi ha més universitats que ensenyen català, la Universitat de Tolosa - Joan Jaurés, a França; la Universitat de Manchester, al Regne Unit, i la Universitat de Leipzig, a Alemanya. Les dades d'aquesta última no s'inclouen en aquest estudi perquè la mostra no era representativa. A Amèrica, es va optar per escollir la Universitat de Califòrnia, als Estats Units, atès que el català arriba a tots els campus a través de la modalitat en línia. I, a més, presencialment, s'ofereix a Santa Barbara, a Berkeley i a Los Angeles. Així, doncs, és el sistema universitari en què el català s'ensenyava a més campus dels Estats Units. Finalment, es va incloure la Universitat d'Estudis Estrangers de Pequín perquè és la universitat asiàtica amb un nombre d'estudiants de català més alt.

Les diverses institucions on s'ensenyava català presenten particularitats sobre l'oferta formativa i en relació amb els estudis de català. En aquest sentit, a continuació es mostra la situació actual de les quatre universitats que participen en aquest estudi: la Universitat d'Estudis Estrangers de Pequín, la Universitat de Califòrnia, la Universitat de Manchester i la Universitat de Tolosa - Joan Jaurés.

En primer lloc, a la Universitat d'Estudis Estrangers de Pequín (BFSU, Beijing Foreign Studies University), els estudis de català van començar el març del 2016. Des de llavors, s'ofereixen dues assignatures de llengua catalana inicial (català 1 i català 2) i una de cultura catalana, cada semestre com a cursos optatius per a tots els estudiants de la universitat, ja que han de cursar obligatòriament una assignatura d'una tercera llengua estrangera.

La Universitat de Califòrnia (UC) té nou campus diferents, entre els quals hi ha Los Angeles i Santa Barbara. A la Universitat de Califòrnia, Los Angeles, hi ha una continuïtat del lectorat des del 2006-2007 i s'ofereixen tres cursos de català a l'any de nivell inicial: dos cursos de llengua i cultura catalanes 1, A1, i un curs de llengua i cultura catalanes 2, A2. Tanmateix, tots els estudiants de la universitat, sense tenir en compte el campus on estudien, poden accedir al curs de català inicial A1 a través de la modalitat en línia. Alhora, a la Universitat de Califòrnia, Santa Barbara, s'ofereixen també tres assignatures de català a l'any de dos nivells, A1 i A2, i un curs trimestral sobre Barcelona amb un enfocament històric i cultural.

En el cas de la Universitat de Manchester (UM), s'imparteixen dues assignatures que comprenen tant la llengua com la cultura: llengua i cultura catalanes 1, i llengua i

cultura catalanes 2. La primera engloba els nivells A1 i A2, i la segona comença a partir del B1. Les dues assignatures són optatives i estan obertes a tots els estudiants de la universitat.

Finalment, a la Universitat de Tolosa - Joan Jaurés (UT), els estudis de català es remunten al 1933 i, avui dia, la universitat compta amb un professor titular, una professora associada i un lector. Pel que fa a l'oferta formativa, tant de manera presencial com a distància, s'ofereix el grau en llengua, literatura i cultura catalanes, un mínor de català per als estudiants de qualsevol altra filologia i les assignatures de llengua catalana com a optativa (A1, A2, B1 i B2) per als alumnes de totes les disciplines de la universitat.

Per tal de recollir les dades de les diferents universitats, es va crear una enquesta que consta de dues parts: la primera se centra en el perfil de l'estudiant, i la segona, en els factors motivacionals per aprendre la llengua. La secció que es va utilitzar per a aquesta recerca, la primera part de l'enquesta, conté vint-i-vuit preguntes, que es poden dividir en informació sociodemogràfica, informació relacionada amb els estudis de català i la universitat, així com sobre els usos i coneixements lingüístics. El disseny de l'instrument es basa en les propostes d'investigacions anteriors sobre l'alumnat de català fora del domini lingüístic (Manuel, 2014; Ferran, 2016). A fi de tenir en compte les característiques de les universitats seleccionades, es van afegir preguntes a l'enquesta sobre la modalitat d'ensenyament de català que segueixen.

L'enquesta es va distribuir als estudiants de manera electrònica en les quatre universitats durant l'octubre i el novembre de 2018. A la UC, la UM i la BFSU es van entregar les versions en anglès i català, i a la UT es va distribuir en francès i català. Un 16 % dels informants van contestar l'enquesta en català, mentre que la gran majoria (84 %) ho van fer en anglès o francès. En total, es van recollir 194 respostes d'estudiants: 90 informants de la UT, 47 de la BFSU, 34 de la UM i 23 de la UC.

3. RESULTATS

A continuació exposem els resultats que s'han obtingut per a cada una de les variables estudiades, les quals hem agrupat en quatre categories: variables sociodemogràfiques, variables acadèmiques, variables lingüístiques i variables de contacte amb el domini lingüístic i els seus parlants. Ens centrem, sobretot, en les similituds que presenten els estudiants de les diferents universitats per trobar el perfil d'aquests nous parlants de català.

3.1. *Variables sociodemogràfiques*

Les variables sociodemogràfiques es divideixen en gènere i edat. En primer lloc, els resultats mostren que la gran majoria dels estudiants de català a l'estranger s'identifiquen com a dones (73,7 %). Així mateix, tal com es pot veure a la taula 1, els homes

representen una minoria formada per un 25,8 %, seguits, en un 0,5 %, d'aquells informants que es consideren no binaris. Si analitzem les dades segons les universitats, veiem que en el cas de la BFSU, la UC i la UT, les dones representen un percentatge similar, entre el 73 % i el 79 %. A la UM, en canvi, el percentatge d'homes que estudien català se situa en un 41,2 %.

TAULA 1
Gènere dels estudiants segons les universitats, en percentatges

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Dones	73,9	75,0	58,8	78,9	73,7
Homes	26,1	25,0	41,2	20,0	25,8
No binari	0	0	0	1,1	0,5

FONT: Elaboració pròpia.

Pel que fa a l'edat, la mitjana d'edat dels estudiants de català a les quatre universitats és de 21,5 anys. Com es pot comprovar a la taula 2, la mitjana d'edat més elevada correspon a la UC (24 anys). Alhora, observem que la UC i la UT presenten una desviació estàndard molt elevada, una dada que va lligada a la tipologia d'estudis que segueixen els estudiants i que s'explica a continuació.

TAULA 2
Edat segons les universitats, en percentatges

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Mitjana d'edat	20,5	24,0	21,7	20,7	21,5
Desviació estàndard	1,8	7,1	1,5	7,3	5,5

FONT: Elaboració pròpia.

3.2. Variables acadèmiques

Les variables acadèmiques es classifiquen en: nivell d'estudis, tipologia d'estudis, àmbit d'estudis, estades acadèmiques fetes a l'estranger, nivell de català i motiu principal per estudiar català.

En primer lloc, les dades obtingudes mostren que la majoria dels nostres informants són estudiants de grau (90,7 %). Ara bé, tal com es pot apreciar a la taula 3, també crida l'atenció el percentatge d'estudiants que cursen un doctorat a la UC (21,7 %) i el percentatge d'estudiants que cursen un màster a la UT (11,1 %). Aquest fet explica l'alta desviació estàndard quant a l'edat dels informants, ja que la majoria dels estudiants de grau tenen menys de vint-i-cinc anys, amb una mitjana d'edat de 20,9 anys. En canvi, en el cas dels estudiants de doctorat, tots de la UC, la mitjana d'edat augmenta fins als 28 anys.

TAULA 3
Tipologia d'estudis segons les universitats, en percentatges

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Grau	95,7	78,3	97,1	88,9	90,7
Màster	4,3	0	2,9	11,1	6,7
Doctorat	0	21,7	0	0	2,6

FONT: Elaboració pròpia.

Respecte a la tipologia d'estudis de català, tot i que gairebé un 80 % declaren que estudien català com a assignatura optativa, un 20,1 % l'estudien com a mínor i un 2,1 % ho fan com a estudis de grau. Aquest aspecte està estretament relacionat amb l'oferta curricular de les universitats analitzades. Per això podem afirmar que tots els estudiants que cursen català com a mínor i com a grau provenen de la UT, ja que és l'única que ofereix aquesta possibilitat. En aquest sentit, és interessant destacar que, com més àmplia és l'oferta formativa, més s'equiparen els percentatges, ja que dels noranta informants de la UT, el 43,3 % cursen el català com a mínor enfront del 52,2 % que ho fan com a assignatura optativa.

Si ens fixem en l'àmbit d'estudi del qual provenen els informants, veiem que la gran majoria cursen estudis relacionats amb les llengües (82,1 %). A més, hi ha un 11,4 % d'estudiants de ciències socials, que fan estudis en relacions internacionals, economia, ciències polítiques, sociologia, comunicació, dret, estudis globals, ciències de l'educació i antropologia. Els estudiants d'humanitats, que representen el 5 % de la mostra, estudien art i cultura contemporània, música o musicologia, filosofia, i història. Finalment, les branques de ciències de la salut (només hi ha un estudiant de psicologia) o d'enginyeria (dos estudiants, d'enginyeria mecànica i informàtica) representen percentatges inferiors al 2 %.

Com es presenta a la taula 4, una anàlisi més exhaustiva dels estudiants que provenen d'estudis de l'àmbit de les llengües ens permet destacar que, per una banda, el 100 % d'estudiants de la UM estudien llengües, mentre que a la UC ho fan el 55,5 %.

TAULA 4
Àmbit d'estudis dels estudiants segons les universitats, en percentatges

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Llengües	74,4	55,6	100	83,3	82,1
Humanitats	4,7	5,6	0	6,7	4,7
Ciències socials	16,3	38,9	0	8,9	11,8
Enginyeria i ciències de la salut	4,7	0	0	1,1	1,5

FONT: Elaboració pròpia.

Ahora, i tal com es mostra a la taula 5, si ens fixem només en els estudiants que fan un grau, màster o doctorat de llengües, el 73,5 % cursen estudis relacionats amb el castellà. Els percentatges són especialment alts a la UC i a la UM, on superen el 90 %, mentre que a la UT els estudiants de castellà representen tres quartes parts dels alumnes de llengües i a la BFSU no arriben al 50 %.

TAULA 5
Tipologia d'estudis relacionats o no amb el castellà, en percentatges

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Espanyol	46,7	90,0	97,1	74,7	73,5
Altres	53,3	10,0	2,9	25,3	26,5

FONT: Elaboració pròpia.

Un altre punt analitzat és l'activitat acadèmica realitzada en un país estranger. A la taula 6 es pot veure que un 34 % dels informants han fet estades acadèmiques a un altre país. La BFSU i la UM són les que tenen un percentatge més alt (un 59,6 % i un 38,2 %, respectivament) i, pel que fa a l'última, podem afirmar que fer una estada a l'estranger és un requeriment del programa.

TAULA 6
Estades acadèmiques a l'estranger segons les universitats, en percentatges

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Estades acadèmiques a l'estranger	59,6	30,4	38,2	21,3	34,0
Estades als territoris de parla catalana	14,3	42,8	69,2	26,3	31,8

FONT: Elaboració pròpia.

D'entre els estudiants que han fet estades a l'estranger, un 31,8 % declaren que les han dut a terme als territoris de parla catalana; la UM és la universitat en què més estudiants han fet estades dins del domini lingüístic (69,2 %), i la BFSU (14,3 %) és la universitat amb el percentatge més baix. Pel que fa al lloc de l'estada, un 76,2 % han estat a Catalunya, un 14,3 % al País Valencià i un 9,5 % a Andorra.

Quant al nivell de català, gairebé un 85 % dels estudiants són usuaris bàsics, amb un A1 (58,8 %) o un A2 (24,7 %), i, tal com es pot observar a la taula 7, el percentatge d'estudiants disminueix a mesura que augmenta el nivell.

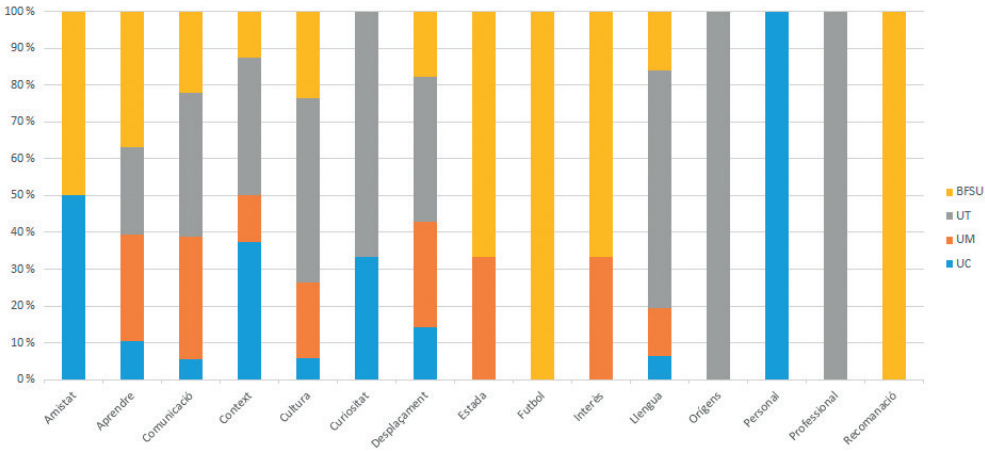
TAULA 7
Inscrits als diferents nivells de català, en percentatges

	Total
A1 - inicial	58,8
A2 - bàsic	24,7
B1 - elemental	9,3
B2 - intermedi	5,2
C1 - suficiència	2,1

FONT: Elaboració pròpia.

Finalment, es presenten els resultats a la pregunta sobre quin és el motiu principal per aprendre català, l'única pregunta oberta de l'enquesta. A partir de totes les respostes obtingudes, hem identificat quinze motius principals, entre els quals destaquen l'interès per aprendre llengües estrangeres en general (16,9%), l'interès per la cultura i la política catalanes (15,1%), l'interès per la llengua catalana (13,8%), el futur desplaçament als territoris de parla catalana (12,4%) o el context educatiu (10,7%). El gràfic 1 mostra el percentatge dels diversos motius per a cada universitat.

GRÀFIC 1
Motius principals per estudiar català segons les universitats

FONT: Elaboració pròpia.

Quant als alumnes de la UC, es pot destacar que el 34,6% estudien català pel context educatiu, i que el 15,4% ho fan a causa d'un futur desplaçament als territoris de parla catalana i per l'interès a aprendre una altra llengua estrangera. Dels alumnes de la UM, el percentatge més alt (26,8%) correspon a l'interès per aprendre una altra llengua estrangera, seguit d'un futur desplaçament als territoris de parla catalana (19,5%) i de l'interès per la cultura i la política catalanes (17,1%). Per una altra ban-

da, els alumnes de la UT són els que ofereixen més varietat de motius. En primer lloc, cal subratllar que és l'única universitat on els informants estudien català atenent al seu futur professional (15,1 %) i als orígens familiars (12,3 %). També destaquen l'interès per la llengua catalana (18,9 %) i l'interès per la cultura i la política catalanes (16 %). Finalment, els alumnes de la BFSU són els únics a dir que estudien català per l'interès en el Futbol Club Barcelona (13,5 %). Alhora, també estudien la llengua per l'interès a aprendre una altra llengua estrangera (26,9 %) i per l'interès en la cultura i la política catalanes (15,4 %).

3.3. Variables lingüístiques

Les variables sobre el perfil lingüístic se separen en llengua inicial (L1), coneixement de castellà i segones llengües (L2) dels estudiants. En relació amb la L1, cal destacar dos aspectes: quina L1 dels informants és majoritària, i si tenen una o més L1.

Tal com es pot veure a la taula 8, pel que fa a la L1, a cada universitat destaca una L1 majoritària: el xinès a la BFSU,¹ l'anglès a la UM i el francès a la UT. La UC és l'única universitat en què entre els estudiants predominen dues llengües majoritàries, el castellà ($N = 12$) i l'anglès ($N = 11$). Aquesta diferència, tanmateix, s'adiu amb les dades de la universitat que mostren que un 24 % dels estudiants matriculats són d'herència llatinoamericana (University of California, 2019).

TAULA 8
Nombre d'estudiants per a cada L1 majoritària

	BFSU $N = 47$	UC $N = 23$		UM $N = 34$	UT $N = 90$
L1	xinès	anglès	castellà	anglès	francès
N	42	11	12	29	68

FONT: Elaboració pròpia.

Pel que fa al nombre de L1 (taula 9), la majoria dels estudiants informen que només tenen una llengua inicial. A la UT i a la UC és on hi ha més alumnes amb dues o més L1 (18,8 % i 4,4 %, respectivament), mentre que a Tolosa les combinacions de llengües inicials dels parlants inclouen majoritàriament el francès i una altra llengua (àrab, castellà, occità i català), i a la UC els estudiants amb dues L1 parlen el castellà i l'anglès.

1. El 30 % dels habitants de la Xina tenen llengües inicials que no són el mandarí (Eberhard *et al.*, ed., 2019). De vegades, es fa servir el terme *xinès* per referir-se a qualsevol de les llengües no oficials que es parlen a la Xina.

TAULA 9
Estudiants amb una L1 o dues L1, en percentatges

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Una L1	97,8	95,2	97,0	81,2	89,2
Dues L1	2,2	4,4	3,0	18,8	10,8

FONT: Elaboració pròpia.

En segon lloc, quant al coneixement de castellà (taula 10), la majoria dels estudiants de català a l'estranger saben castellà (89,2 %), o bé perquè és la seva L1 (17,4 %) o bé perquè el tenen com a segona llengua (71,8 %). Aquests percentatges tan elevats poden explicar-se pel fet que la majoria dels informants cursen estudis relacionats amb el castellà, tal com s'ha vist anteriorment. Els alumnes que no tenen cap coneixement de castellà representen una minoria de la mostra (10,3 %) i són principalment de la BFSU, on els estudiants que no saben castellà representen el 39,1 %.

TAULA 10
Coneixement del castellà com a L1 o L2 segons les universitats, en percentatges

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Castellà com a L1	0	47,8	2,9	23,3	17,4
Castellà com a L2	60,9	52,2	97,1	74,4	71,8
No coneixement	39,1	0	0	2,2	10,3

FONT: Elaboració pròpia.

Finalment, pel que fa al nombre de segones llengües (taula 11), els informants estudien una mitjana de 2,4 segones llengües a part del català. La mitjana més alta és a la UM (3,2), seguida de la UT (2,6), la UC (2,2) i la BFSU (2,1).

TAULA 11
Nombre de L2 estudiades, a part del català, segons les universitats (mitjana)

	BFSU	UC	UM	UT	Total
Mitjana	2,1	2,2	3,2	2,6	2,4
Desviació estàndard	0,9	1,5	1,4	0,9	1,1

FONT: Elaboració pròpia.

La segona llengua més estudiada és, tal com es mostra a la taula 12, el castellà (74,2 %), seguida de l'anglès (57,2 %), el francès (23,7 %) i en menor grau l'italià (12,9 %) i el portuguès (8,8 %). Mentre que a la BFSU i a la UT l'anglès supera el castellà com a L2, a les universitats de parla anglesa la L2 més estudiada és el castellà, seguida del francès.

TAULA 12
L2 més estudiades, segons les universitats (percentatges)

	<i>Total</i>
Castellà	90,0
Anglès	72,5
Francès	36,8
Italià	13,0
Portuguès	8,9

FONT: Elaboració pròpia.

3.4. *Variables de contacte amb els territoris de parla catalana i els seus parlants*

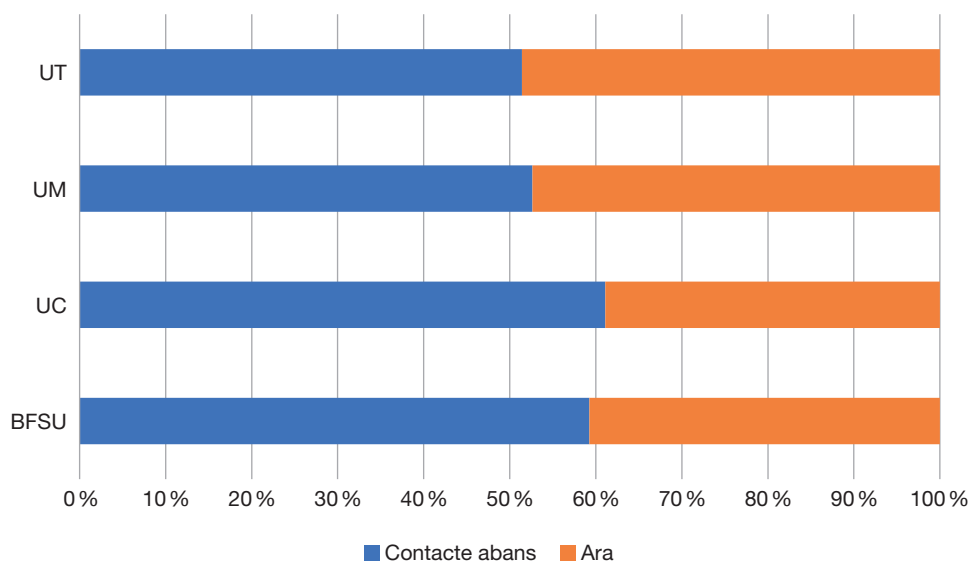
En aquesta secció ens centrem en dues variables: el contacte amb els territoris de parla catalana i el contacte amb parlants de català. Primerament, un 68,1 % dels estudiants declaren que han estat als territoris de parla catalana abans de començar els estudis de llengua catalana. Les universitats amb el percentatge més alt són la UM (94,1 %) i la UT (87,8 %). Per contra, el 32 % dels informants diuen que no han visitat mai cap de les regions de parla catalana, i són principalment estudiants de la UC (22,5 %) i de la BFSU (58,1 %).

Entre els informants que han visitat els territoris de parla catalana, Catalunya és la regió més visitada (40,9 %), seguida del País Valencià (21,4 %) i d'Andorra (20,6 %). Per contra, les Illes Balears (10,7 %), la Catalunya del Nord (6 %) i l'Alguer (0,4 %) són les regions que han rebut menys visites dels estudiants.

Respecte al contacte amb parlants de català, el 52,6 % de la mostra afirma que tenia contacte amb almenys un parlant de la llengua abans de començar a estudiar-la. Per contra, el 45,4 % declara que actualment té contacte amb un parlant de català diferent del professor o professora. Les dues universitats europees, la UT (57,8 %) i la UM (52,9 %), són els centres on els estudiants tenen més contacte amb parlants de català, tant abans de començar els estudis com en el moment de l'enquesta, mentre que a la UC (21,2 %) i a la BFSU (23,4 %) el percentatge d'estudiants que declaren tenir contacte amb parlants de català en el moment de l'enquesta és més baix. El gràfic 2 mostra els canvis pel que fa al contacte amb parlants de català abans de començar els cursos i després. La tendència general és que el fet d'estar aprenent català no comporta un increment en el contacte amb parlants de la llengua, ans al contrari. En tots quatre casos, el percentatge més alt correspon al contacte amb parlants de català abans d'estudiar la llengua.

GRÀFIC 2

*Canvis pel que fa al contacte amb parlants de català
abans de començar els cursos i després, segons les universitats, en percentatges*

FONT: Elaboració pròpia.

4. CONCLUSIONS

Com s'ha esmentat anteriorment, l'objectiu principal d'aquest estudi ha estat determinar les característiques comunes dels estudiants de català a les universitats fora del domini lingüístic. Per fer-ho, s'han recollit dades dels estudiants de català de quatre universitats estrangeres (BFSU, UC, UM i UT), dividides en quatre grups de variables: les sociodemogràfiques, les acadèmiques, les lingüístiques i, en darrer lloc, les que fan referència al grau de contacte amb la realitat catalana i els seus parlants.

Pel que fa al perfil sociodemogràfic i acadèmic, es pot afirmar que els estudiants universitaris de català a l'estranger són, majoritàriament, dones, d'entre 21 i 22 anys, que cursen estudis universitaris de grau (90,7 %), els quals, en gran manera, estan relacionats amb les llengües (82,1 %) i, més concretament, amb el castellà. En general, fan cursos de català com a assignatura optativa (77,8 %), majoritàriament dels nivells A1 (58,8 %) i A2 (24,7 %). El principal motiu per matricular-se a català és l'interès per aprendre una altra llengua estrangera (16,9 %), per la cultura i la política catalanes (15,1 %) o per la llengua catalana (13,8 %). A més, un terç de l'alumnat (34 %) ha dut a terme estades acadèmiques a l'estranger i, d'aquests, un 31,8 % les ha fetes en territoris de parla catalana.

En relació amb el perfil lingüístic, aquests nous parlants han estudiat més de dues llengües estrangeres a part del català i tenen com a llengua inicial la llengua majorità-

ria del lloc on estudien, tot i que presenten un índex global de bilingüisme del 10,8 %. També es pot observar que el castellà és la llengua amb els índexs de coneixement més alts, ja sigui perquè és la L1 d'aquests estudiants (17,4 %), la seva segona llengua (71,8 %) o l'àmbit d'estudi de molts dels informants.

Finalment, i quant al grau de contacte de l'alumnat de català fora del domini lingüístic amb la realitat catalana en tota la seva diversitat, cal assenyalar que un 68,1 % declara haver estat als territoris de parla catalana abans de començar els estudis d'aquesta llengua, majoritàriament a Catalunya (40,9 %). Pel que fa al contacte amb parlants de català, els estudiants tenien més contacte amb parlants de català abans de començar els cursos de català (52,6 %) que en el moment de la realització d'aquest estudi (45,4 %).

En comparació amb els estudis de Manuel (2014) i Ferran (2016), i amb la *Memòria IRL 2017* (Institut Ramon Llull, 2017), les dades d'aquest treball corroboren i amplien les dades sobre aquest grup de nous parlants. En aquest sentit, doncs, Manuel (2014) i Ferran (2016) conclouen que l'alumnat de català fora del domini lingüístic està configurat, majoritàriament, per dones joves que cursen estudis de grau relacionats amb les llengües i que tenen la mateixa L1 que la del país on estudien. D'altra banda, l'Institut Ramon Llull (2017) i Ferran (2016) també destaquen que les assignatures de llengua dels nivells inicial i bàsic són les que tenen la major part dels estudiants de fora del domini lingüístic. Igualment, Manuel (2014) destaca que més d'un terç de l'alumnat ha realitzat estades acadèmiques a l'estranger. Quant als motius principals per aprendre el català, el nostre estudi confirma els resultats dels estudis anteriors (Manuel, 2014; Ferran, 2016); és a dir, que la majoria dels estudiants de català fora del domini lingüístic estudien aquesta llengua per l'interès en les llengües en general, i en la llengua i la cultura catalanes en particular. Al mateix temps, però, s'aporta un altre motiu que no apareix en cap dels estudis anteriors: l'interès explícit per la política catalana.

Així, doncs, aquest article aporta característiques específiques sobre uns nous parlants de català que fins ara han estat poc estudiats. Conèixer millor qui aprèn català a les universitats estrangeres, i per quin motiu, és útil tant per optimitzar els recursos pedagògics existents en el català com a llengua estrangera adreçats a aquest col·lectiu com per crear-ne de nous. A la vegada, pot ajudar a la promoció dels cursos de català i d'altres llengües minoritàries a l'exterior, així com al foment de possibles línies de recerca en aprenentatge de català com a segona llengua en centres docents fora del domini lingüístic. Una mostra amb més universitats podria corroborar els resultats presentats en aquest estudi quant a les similituds entre els estudiants de català fora del domini lingüístic i, al mateix temps, aportar noves dades sobre aquests nous parlants. Finalment, futures recerques poden centrar-se a explorar amb més profunditat quines són les motivacions dels estudiants i com afecten en l'aprenentatge del català.

BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

- BOVER, August (1993). *Manual de catalanística*. Tarragona: Diputació de Tarragona; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- EBERHARD, David M.; SIMONS, Gary F.; FENNIG, Charles D. (ed.). (2019). *Ethnologue: Languages of the world*. 22a ed. Dallas, Texas: SIL International [en línia]. <<http://www.ethnologue.com>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- ESTORS, Laura (2014). *L'adquisició del català com a llengua estrangera en el context multilingüe barcelonès: Estudi sobre les variables que intervenen en el procés d'aprenentatge d'alumnes adults indoïrànics, arabòfons, sinoparlants i castellanoparlants* [en línia]. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. <<https://www.tdx.cat/handle/10803/284877>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- FABÀ, Albert; SERENA, Antònia (2015). «Resultats de les enquestes de satisfacció dels alumnes dels cursos de català per a adults». *Llengua i Ús* [en línia]: *Revista Tècnica de Política Lingüística*, núm. 57, p. 51-60. <<https://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/300744/390183>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- FERRAN, Alba (2016). *L'ensenyament-aprenentatge del català a Tolosa: on, qui i per què* [en línia]. Barcelona: Universitat de Barcelona. <http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/104405/1/tfg_albaferran.pdf> [Consulta: 23 febrer 2019].
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (2019). «Ensenyament reglat a adults». A: *Generalitat de Catalunya. Llengua catalana* [en línia]. <http://llengua.gencat.cat/ca/serveis/dades_i_estudis/sil/ensenyament/ensenyament-adults/> [Consulta: 27 febrer 2019].
- GENERALITAT DE CATALUNYA. INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA (2015). *Enquesta d'usos lingüístics de la població 2013* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. <<http://www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/catalog/pdfdocs/eulp2013.pdf>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- INSTITUT RAMON LLULL (2017). *Memòria IRL 2017* [en línia]. <https://llull.cat/IMAGES_22/memoriairl2017.pdf> [Consulta: 23 febrer 2019].
- MANUEL, Ruben (2014). *Studying Catalan as an L2 in a foreign context: who and why: Learners' profile, attitudes and motivations* [en línia]. Barcelona: Universitat de Barcelona. <<http://hdl.handle.net/2445/69629>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- O'ROURKE, Bernadette; PUJOLAR, Joan (2015). «New speakers and processes of speakerness across time and space». *Applied Linguistics Review*, vol. 6, núm. 2, p. 145-150.
- O'ROURKE, Bernadette; PUJOLAR, Joan; RAMALLO, Fernando (ed.). (2015). «New speakers of minority languages: the challenging opportunity». *International Journal of the Sociology of Language*, núm. 231, p. 1-20.
- PEÑA, Andrea (2008). *La motivació dels immigrants adults per aprendre català. Un estudi a la ciutat de Girona* [en línia]. Barcelona: Universitat de Barcelona. <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/1298/APB_TESI.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [Consulta: 23 febrer 2019].
- PUIGDEVAL, Maite (2014). «Els nous parlants de llengües minoritàries: pertinences i legitimitats». *Digithum*, núm. 16, p. 3-5.
- PUIGDOMÈNECH, Laura; SOLÉ, Joan (2002). «El perfil sociolingüístic dels alumnes extracomunitaris dels cursos de català per a adults». *Llengua i Ús* [en línia]: *Revista Tècnica de Polí-*

- tica Lingüística*, núm. 24, p. 87-91. <<https://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/128064/177416>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- PUJOLAR, Joan; GONZÀLEZ, Isaac (2013). «Linguistic 'mudes' and the de-ethnicization of language choice in Catalonia». *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, vol. 16, núm. 2, p. 138-152.
- PUJOLAR, Joan; PUIGDEVAL, Maite (2015). «Linguistic mudes: how to become a new speaker in Catalonia». *International Journal of the Sociology of Language*, núm. 231, p. 167-187.
- SOLÉ, Joan; FABÀ, Albert (2010). «Els cursos de català per a persones adultes. Orígens, situació actual i perspectives de futur». *Llengua i Ús* [en línia]: *Revista Tècnica de Política Lingüística*, núm. 49, p. 90-108. <<https://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/234307/316542>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- TORRES I SERRA, Bàrbara (2003). «Els cursos de llengua catalana per a estrangers del Consorci per al Foment de la Llengua Catalana i la Projectió Exterior de la Cultura de les Illes Balears». *Llengua i Ús* [en línia]: *Revista Tècnica de Política Lingüística*, núm. 27, p. 52-57. <<https://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/128159/177540>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- UBACH I CODINA, Antònia (2015). «Aprèn.cat: llengua catalana i inserció laboral». *Llengua i Ús* [en línia]: *Revista Tècnica de Política Lingüística*, núm. 56, p. 36-45. <<https://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/view/297140>> [Consulta: 23 febrer 2019].
- UNIVERSITY OF CALIFORNIA (2019). *Infocenter* [en línia]. <<https://www.universityofcalifornia.edu/infocenter/fall-enrollment-glance>> [Consulta: 23 febrer 2019].